

Beköszöntő

Az *Információs Társadalom* mostani tematikus száma a számítástechnika jövőjével foglalkozik. A kiindulópont az volt, hogy várakozásaink szerint ez a terület a következő években minden korábbinál meghatározóbbá válik, minden eddigi változásnál jobban átalakítja az életünket, tehát érdemes ezt állítani a fókuszba. Valószínűleg nem nagy túlzás azt állítani, hogy a fejlett világban a következő évek ugyanúgy a számítástechnikáé lesznek, mint ahogy a 20. század második fele a fizikáé volt, és már csak ezért is érdemes ezzel a témával foglalkozni. Másfelől viszont ez komoly önkorlátozást is szükségessé tett, hiszen a lehetséges vetületeket nemhogy egy folyóirat egyetlen száma, de egy teljes könyvsorozat sem lenne képes bemutatni. Úgyhogy maradt a többé-kevésbé szubjektív és a szerkesztő értékrendjét (is) tükröző válogatás. De arra azért ügyeltünk, hogy leginkább olyan kérdésekről essék szó, melyek már a közeli jövőben is fontosak lesznek – ha ugyan nem azok már ma is –, és tettük mindezt a Nobel-díjas Gábor Dénes szellemében, aki szerint „a jövőt nem lehet megjósolni, csak feltalálni”. Vagy legalábbis megpróbálkozhatunk vele.

Ennek megfelelően Benjamin Soskis írása a mesterséges intelligencia azon alapproblémáját járja körül a 21. századi fejlemények tükrében, hogy miként lehetne megállapítani egy számítógépről, valóban értelmes-e, illetve milyen jogok illethetik meg, ha annak tekintjük.

Székely Iván már ma is égetően aktuális kérdést tárgyal, abból kiindulva, hogy a fejlett társadalmakban nagyon is szükség van (vagy lenne) olyan megoldásokra, amelyek elensúlyozzák az információs túlhatalommal rendelkező fél – az állam vagy a cég – személyes adatok gyűjtésére való törekvését. A privát szférát erősítő technológiák (*privacy enhancing technologies, PETs*) éppen erre szolgálnak.

Pintér Róbert a blogokról és wikikről írva többek között arra hívja fel a figyelmet, hogy miközben a közösségi tartalom-előállítás mind népszerűbbé válik, az erre szolgáló módszerek és az új „műfajok” konszolidációja még nem történt meg, és csak azt követően tudjuk majd megmondani, hogy mely területeken lehet a legjobban felhasználni őket. Továbbá: egyelőre nem valószínű, hogy a belátható jövőben az új tartalom-előállítási formák eltűnének vagy kiszorítanak a hagyományosat.

Rátai Balázs és Szemes Balázs az olyan nyílt forrású (*Open Source*) szellemi alkotásokat tárgyalja, mint amilyen a legismertebb példa, a nyílt forráskódú szoftver is, de ott van például az ezekhez hasonlóan mind ismertebbé váló *Creative Commons* vagy éppen a tudományos publikációk mindenki számára hozzáférhetővé tételét megcélzó, magyar kezdeményezésen alapuló *Open Access* mozgalma is.

Kósa Zsuzsa és Kömlödi Ferenc azt vizsgálja meg, hogy néhány év múlva milyen lehet majd egy intelligens otthon, és a különböző lehetőségeket négy történetben mutatja

be: megtudhatjuk, néhány év múlva hogyan élhet majd egy szingli információbróker, és milyen gondjai lesznek (lehetnek) egy idősebb és beteg asszonynak 2015-ben.

Szintén a jövővel kapcsolatos tematikus blokkhoz tartozik Holczer Mártonnak a *FISTE* európai *foresight* projektet bemutató írása, valamint Anne Palkamo és Pirjo Kyläkoski összefoglalója a finnországi *FinnSight 2015* programról, de természetesen nem hiányoznak a számból az állandó rovatok sem.

Galántai Zoltán